

ding. *Ideas and observations on cross-cultural communications*, Dag Hammerskjold Foundation, Uppsala, 1982.

- J. MIDDLETON and D. WEDEMEYER (eds.), *Communication planning methods handbook*, Unesco, Paris, 1981.

Juridische en historische benaderingen

- C. CHRISTOL, *The modern international law of outer space*, Pergamon, New York, 1982.
- G. CODDING and A. RUTKOWSKI, *The international Telecommunications Union in a changing world*, Artech, Dedham, 1982.
- K. NORDENSTRENG, *The mass media declaration of Unesco*, Ablex, Norwood, 1982.
- E. PLOMAN, *International law governing communications and information: a collection of basic documents*, Greenwood, Westport, 1982.
- XXX, *Nouvel Ordre International et non-alignement. Bandoung/Bagdad (1955-1982). Recueil de documents*, Ed. du Monde Arabe, Paris, 1982.

En verder...

Wie dieper wil graven, of een meer uitgebreide literatuurlijst wil opstellen, kan terecht in de bibliografieën die in de meeste van de geciteerde boeken zijn opgenomen. Benevens tijdschriften als *Communication Abstracts*, *Journal of Communication*, *Gazette*, e.d. kan ook verwezen worden naar:

- J. HEMELS, *Massamedia als medespelers*, Het Spectrum, Utrecht, 1982.
- J. LENT, *The New World and International Information Order. A resource guide and bibliography*, Amic, Singapore, 1982.
- K. MIDDLETON and M. JUSAWALLA, *The economics of communication. A selected bibliography with abstracts*, Pergamon, New York, 1981.
- XXX, *List of documents and publications in the field of mass communication*, Unesco, Paris, jaarlijks (zie ook mijn "Unesco-publikaties over internationale communicatie", in *Communicatie*, 11, 3, 1981, pp. 17-19).

communicatiewetenschap aan de gregoriaanse universiteit te rome

guido fauconnier

In de vele maatschappelijke velden waarin de fundamentele betekenis en rol van communicatieprocessen en -problemen thans erkend en bestudeerd worden (handel, gezin, school, geneeskunde, kerk, ziekenhuis, politiek, staatsdiensten, bedrijven...) vallen o.m. de initiatieven op die de katholieke kerk onderneemt, zowel bij ons (b.v. op interdiocesaan pastoraal niveau) als in het buitenland, om haar interne en externe communicatieproblemen op een wetenschappelijk-academische wijze te benaderen. Een van de meest in het oog spingende gebeurtenissen in die richting lijkt ons de recente oprichting te zijn (in 1980) van het **Centro Interdisciplinare sulla Comunicazione** (Interdisciplinair Centrum voor Communicatiewetenschap) aan de Pontificale Gregoriaanse Universiteit te Rome. Wij hadden het genoeg als gasthoogleraar (met een college 'Communication Theory') aan dit nieuwe onderwijsprogramma te mogen meewerken en hebben van deze gelegenheid gebruik gemaakt

om wat basisinformatie te verzamelen rond dit merkwaardig initiatief.

Oprichting en algemeen opzet

Aan de oprichting van het nieuwe centrum is natuurlijk de gebruikelijke voor geschiedenis verbonden. Voor een oude (°1553), 'traditionele' en, hiërarchisch beschouwd, nogal log uitgebouwde universiteit als de Gregoriana lijkt ons deze voorgeschiedenis echter bijzonder kort. Vanaf het academiejaar 72-73 bood het Instituut voor Godsdienstwetenschappen van deze instelling een beperkte leerstof aan, gericht op de pastorale studie van de communicatie. De klemtoon lag daarbij vooral op het filmmedium. In 1979 werd, dank zij de financiële inbreng van o.m. de Swiss Foundation, de mogelijkheid gecreëerd om dit initiatief verder uit te bouwen en in een breder wetenschappelijk kader te plaatsen. Men zou m.a.w. trachten een compleet onderwijsprogramma te maken dat door studenten

van alle faculteiten zou kunnen gevolgd worden; men dacht daarbij vooral aan de studenten filosofie, theologie, sociale wetenschappen en eventueel missiologie (een duizendtal studenten samen). Het opzet luidde ongeveer als volgt. De moderne massamedia hebben een grote en nog steeds stijgende invloed op de Kerk. Zij beïnvloeden o.m. de cultuur en de sociale verhoudingen, maar ook de geloofsexpressie zelf en alle vormen van evangelisatie. Alle kandidaat-priesters en vooral zij die later zelf zullen instaan voor de priestervorming en/of een beleidsmandaat zullen vervullen in de kerkelijke hiërarchie, moeten dringend de nodige theoretische inzichten verwerven

b.t. deze communicatiemiddelen en zich meteen ook beter bewust worden van de mogelijke betekenis ervan voor de kerk en het geloof. Het initiatief kwam tot volle ontwikkeling in 1983-84 en het Centrum beschikt thans over een eigen statuut, eigen administratie en opleidingslokalen en een eigen infrastructuur (bibliotheek, audio-visuele middelen).

Het programma

De Gregoriana heeft gekozen voor een academisch programma, duidelijk georiënteerd op de **theorie**; verder is het ook **interdisciplinair** uitgebouwd en met de klemtoon op **massacommunicatie** en massamedia.

Het leerprogramma omvat een meerderheid van **algemene** cursussen (ook uitgaat in 24 van de 36 te halen 'credits')

o.s.: inleiding tot de communicatiewetenschap, filosofie van de communicatie, onderzoeksmethoden, audio-visuele talen, inhoudsanalyse, communicatietheorie, nieuwe media, sociale geschiedenis van de communicatie, publieke opinie, interculturele communicatie, mediarecht, massamediale effecten, e.d. De meer **godsdienstgerichte** colleges (12 credits) behandelen materies als de religieuze talen en symbolen, communicatie-ethiek, kerkelijke documenten, pastorale toepassingen, e.d. De colleges, gedeeltelijk gedoceerd in het Italiaans en gedeeltelijk in het Engels, worden gegeven door een kleine vaste staf medewerkers en een aantal Italiaanse en buitenlandse gastprofessoren. Het diploma wordt normaliter behaald in combinatie met een van de bestaande licenties. Een doctoraatsdiploma met specialisatie in massacommunicatie behoort tot de mogelijkheden.

Het is verder de bedoeling jaarlijks internationale seminaries in te richten voor kerkelijke beleidsinstanties die rechtstreeks of onrechtstreeks met de problematiek van communicatie en massamedia te maken hebben. Zo werd in het najaar van 83 reeds een dergelijk seminarie gewijd aan 'Fundamentele theologie en Communicatie', waaraan - zo blijkt uit de door ons ingekeken deelnemerslijst - theologen en priesters uit alle werelddelen deelnamen.

Enkele persoonlijke indrukken

Vooreerst willen wij de indruk kwijt dat de Jezuïeten-orde, die de Gregoriana bestuurt, werkelijk vaart heeft willen zetten achter het initiatief en het is duidelijk dat de huidige leiding (P. Henrici) over het talent, de steun en de middelen beschikt om het Interdisciplinair Centrum voor Communicatiewetenschap vlug tot een volledige ontplooiing te brengen. Misschien is de ernst van de communicatieproblematiek in de huidige kerk aan dit dynamisme niet vreemd? De studenten en professoren uit de Gregoriana komen uit zowat 80 verschillende landen, waarin vooral de Derde Wereld opvallend goed is vertegenwoordigd. Zelf hadden wij studenten uit o.m. Indonesië, Nieuw-Guinea, Formosa, Kenia, Angola, de Verenigde Staten en Engeland. Het doceren over b.v. communicatiemodellen en over verbale en niet-verbale expressie wordt in een dergelijke situatie een bijzonder boeiende belevenis, vooral als deze (zeer gemotiveerde) studenten vanuit hun specifieke cultuur kunnen reageren op de voorgelegde theoretische premissen. Precies daar ligt echter een grote moeilijkheid: het talenprobleem. Heel wat studenten kennen te weinig Engels om zonder problemen de colleges van buitenlandse professoren te volgen. Aan deze laatste wordt dan ook vriendelijk gesuggereerd mild te zijn bij de beoordeling.

Nuttige documenten

Pontificia Università Gregoriana, Centro Interdisciplinare sulla Comunicazione Sociale, Programma Degli Studi, 1983-84, Roma 1983, 16 p.

X, Establishment of a Chair of Social Communication at the Pontifical Gregorian University, Rome, gestenc., 5 p.

W.A. MILLER, Diplomkurs Kommunikation an der Gregoriana, **Communicatio Socialis**, 1, 1984, p. 259-261.

ADVERTEREN IN DIT NUMMER

Standaard Boekhandel	33
Het Belang van Limburg	37
Gemeentekrediet	38